

Formální deskriptory publikací určených dětem a mládeži

Beletrie pro děti a mládež

U beletrie pro děti a mládež se používají formální deskriptory

1. označující národní literární žánr – lze-li dokument zařadit do okruhu národní literatury, např. *česká poezie, dánské pohádky, ukrajinské příběhy, anglické romány*
 2. označující žánrové varianty – lze-li dokument v rámci daného literární žánru zařadit pod jeho určitou žánrovou variantu, např. *detektivní romány, historické romány, horory (povídky), thrillery (příběhy)* apod. Podle potřeby lze použít více žánrových variant, jejich pořadí není striktně stanoveno.
 3. formální deskriptory označující obecné charakteristiky dokumentu, např. *autorské knihy, leporela, obrazové publikace, výběry* apod.
- formální deskriptory označující cílovou skupinu uživatelů, *publikace pro děti, publikace pro mládež*.

Pořadí formálních deskriptorů

Doporučuje se, aby se FD pro děti a mládež uváděly jako poslední.

Je to zdůvodněno požadavkem uživatelů a kooperujících knihoven, kteří podporují:

- dodržení stejného pořadí FD jako při popisu dokumentů určených dospělé populaci;
- celkovou přehlednost BIB záznamu a přístupových rejstříků

Je třeba ale zdůraznit, že toto pořadí selekčních prvků může být dodatečně změněno, nemusí tedy být vždy dodrženo např. po konverzi (UNIMARC-MARC21), případně při opravách „shora“ nebo při úpravách BIB záznamů v rámci různých projektů, např. při retrokatalogizaci apod.

Příklady

Beletrie pro děti a mládež zařazená pod národní literaturu

Hele, hele, říkanky / Helena a Helena Zmatlíková. -- Vydání první. -- V Praze : Artur, 2022

Forma, žánr	* česká poezie * říkadla * leporela * publikace pro děti
Skupina Konspektu	<u>821.162.3-1 - Česká poezie</u>
	<u>821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)</u>
MDT	<u>821.162.3-1</u>
	<u>821-93</u>
	<u>(0:82-193)</u>
	<u>(0.025.2)</u>

Forma, žánr-angl.	* Czech poetry * children's poetry * folding picture-books * children's literature
--------------------------	--

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003407595&local_base=NKC

Tisíc jizev : 11 cest za dobrodružstvím / [z povídek mladých českých autorů sestavila Ivona Březinová ; napsali Klára Mayerová ... et al. ; ilustrovali Kristýna Chludilová ... et al.], -- 1. vyd.. -- Praha : Albatros, 2008

Forma, žánr	* české povídky * dobrodružné povídky * výběry * publikace pro děti
Skupina Konspektu	<u>821.162.3-3 - Česká próza</u>
	<u>821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)</u>
MDT	<u>821.162.3-32</u>
	<u>821-93</u>
	<u>(0:82-321.3)</u>
	<u>(082.21)</u>
Forma, žánr-angl.	* Czech short stories * adventure short stories * selected works * children's literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=001799650&local_base=NKC

Česká říkadla, písničky a pohádky / uspořádala a upravila Milada Motlová ; nakreslila Lenka Vybíralová. -- Vydání třetí, upravené. -- Praha : Euromedia, 2017

Forma, žánr	* česká poezie * české pohádky * říkadla * písňové texty * výběry * publikace pro děti
Skupina Konspektu	<u>821.162.3 - Česká literatura</u>
	<u>821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)</u>
MDT	<u>821.162.3-1</u>
	<u>821.162.3-34</u>
	<u>821-93</u>
	<u>(0:82-34)</u>
	<u>(0:82-193)</u>
	<u>(0:82-192)</u>
	<u>(082.21)</u>
Forma, žánr-angl.	* Czech poetry * Czech fairy tales * children's poetry * song texts * selected works * children's literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=002940403&local_base=NKC

Inochi no mizu : cheko no minwa shū / Kareru Yaromīru Eruben hen ; Dekune Iku e ; Abe Kenichi yaku. -- Shohan dai 1 satsu hakkō. -- Tōkyō : Nishimura shoten, 2017.

Forma, žánr	* české pohádky * česká poezie * výběry * publikace pro děti
Skupina Konspektu	<u>821.162.3 - Česká literatura</u>
	<u>821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)</u>
MDT	<u>821.162.3-34</u>
	<u>821.162.3-1</u>
	<u>821-93</u>
	<u>(0:82-34)</u>
	<u>(0:82-1)</u>
	<u>(082.21)</u>
Forma, žánr-angl.	* Czech fairy tales * Czech poetry * selected works * children's literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003277323&local_base=NKC

Bălgarski narodni umotvorenija : [Pataran i Čărvulan / narisuva Sevdalina Kovaržova Kostadinova]. -- Praga : Zaedno, c2012.

Forma, žánr	* bulharské pohádky * bulharská poezie * přísloví * říkadla * výběry * publikace pro děti
Skupina Konspektu	<u>821.163 - Jihoslovanské literatury</u>
	<u>821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)</u>
MDT	<u>821.163.2-34</u>
	<u>821.163.2-1</u>
	<u>821-93</u>
	<u>(0:82-34)</u>
	<u>(0:82-1)</u>
	<u>(0:82-84)</u>
	<u>(0:82-193)</u>
	<u>(082.21)</u>
Forma, žánr-angl.	* Bulgarian fairy tales * Bulgarian poetry * proverbs * children's poetry * selected works * children's literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=002430219&local_base=NKC

Slova, kde jste? / Klara Persson ; ze švédského originálu Orden var är ni? ... přeložila Dagmar Hartlová. -- První vydání. -- Praha : Meander, 2017

Forma, žánr	* švédské povídky * autorské knihy * publikace pro mládež
--------------------	---

Skupina Konspektu	821.11 - Germánské literatury
	821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)
MDT	821.113.6-32
	821-93
	(0.027.6)74/77
	(0:82-32)
Forma, žánr-angl.	* Swedish short stories * authors' books * juvenile literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=002954530&local_base=NKC

Modrá agáve / Michaela Kukovičová & Petr Borkovec. -- 1. vydání. -- Praha : Baobab, 2021.

Forma, žánr	* česká poezie * obrazové publikace * publikace pro mládež
Skupina Konspektu	821.162.3-1 - Česká poezie
	821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)
MDT	821.162.3-1
	821-93
	(0:82-1)
	(084.11)
Forma, žánr-angl.	* Czech poetry * pictorial works * juvenile literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003415851&local_base=NKC

Literatura nezařazená pod národní literatury

Vánoční kniha : [povídky, pověsti a pohádky pro vánoční čas] / ilustrace Jindra Čapek, Zuzana Bočková-Bruncková, Jitka Němečková. -- 1. vyd. v tomto souboru. -- Praha : Brio, c2012

Předmět. heslo	Vánoce
Forma, žánr	* pohádky * pověsti * příběhy * výběry * publikace pro děti
Skupina Konspektu	821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)
MDT	821-93
	398.332.416
	(0:82-34)
	(0:82-32)
	(082.21)
Předm. hesla-angl.	* Christmas
Forma, žánr-angl.	* fairy tales * legends * stories * selected works * children's literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=002415877&local_base=NKC

Ľadové kráľovstvo : 2 nové príbehy / preklad Mária Koscelníková. -- Prvé vydanie. -- V Prahe : Egmont, 2022.

Forma, žáňr	* príbehy * publikace pro děti
Skupina Konspektu	821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)
MDT	821-32
	821-93
	(0:82-32)
Forma, žáňr-angl.	* stories * children's literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003394191&local_base=NKC

Od pohádky k pohádce. Mickeyho klubík. -- Druhé vydání. -- V Praze : Egmont, 2022.

Forma, žáňr	* príbehy * publikace pro děti
Skupina Konspektu	821-93 - Literatura pro děti a mládež (beletrie)
MDT	821-32
	821-93
	(0:82-32)
Forma, žáňr-angl.	* stories * children's literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003394196&local_base=NKC

Pro srovnání – publikace pro dospělé

Mieszkanie dla cudzoziemca / Egon Hostovský ; przełożył Andrzej S. Jagodziński. -- Sejny : Pogranicze, 2021

Předmět. heslo	exil
Forma, žáňr	* české romány * české povídky * české novely * výbory
Skupina Konspektu	821.162.3-3 - Česká próza
MDT	821.162.3-31
	821.162.3-32
	314.15-026.49
	(0:82-31)
	(0:82-32)
	(082.21)
Předm. hesla-angl.	* exile
Forma, žáňr-angl.	* Czech fiction * Czech short stories * Czech novellas * selected works

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003384782&local_base=NKC

Odborná literatura pro děti a mládež

Při popisu odborné literatury se používají formální deskriptory

- vlastní obecné formální deskriptory označující obecné charakteristiky dokumentu, např. *atlasy, autorské knihy, bibliografie, encyklopedie, obrazové publikace, průvodce, příručky, výběry* apod.
- formální deskriptory označující cílovou skupinu, tedy *publikace pro děti, publikace pro mládež*

Příklady

Avengers : kompletní průvodce postavami / napsali Alan Cowsill a John Tomlinson ; překlad: Hana Vašková. -- 1. vydání. -- V Brně : CPress, 2021.

Předmět. heslo	<u>Marvel Comics Group</u>
Předmět. heslo	<u>komiks -- Spojené státy americké</u>
	<u>superhrdinové</u>
	<u>superhrdinky</u>
	<u>fiktivní postavy</u>
Forma, žánr	* průvodce * obrazové publikace * publikace pro mládež
Skupina Konspektu	<u>741.52 - Komiksy. Komiksové adaptace</u>
	<u>0/9-053.2 - Literatura pro děti a mládež (naučná)</u>
MDT	<u>741.52</u>
	<u>[179.6:167.5]-051</u>
	<u>[179.6:167.5]-055.2</u>
	<u>82-052-021.171</u>
	<u>(73)</u>
	<u>(036)</u>
	<u>(084.11)</u>
	<u>(0.053.6)</u>
Předm. hesla-angl.	* comics -- United States * superheroes * women superheroes * fictitious characters
Forma, žánr-angl.	* guidebooks * pictorial works * juvenile literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003362372&local_base=NKC

Velvet effect : 1988-1992 / Petr Švec, Renáta Fučíková a studenti Sutnarky. -- 1. vydání. -- V Praze : Albatros, 2020.

Předmět. heslo	<u>Sametová revoluce (1989 : Československo)</u>
-----------------------	--

Předmět. heslo	<u>Československo -- společnost a politika -- 1989-1992</u>
	<u>Československo -- politika a vláda -- 1989-1992</u>
	<u>Československo -- dějiny -- 1989-1992</u>
Chronolog. údaj	* 1989
Chronolog. údaj	* 1988-1992
Forma, žánr	* literatura faktu * obrazové publikace * publikace pro mládež
Skupina Konspektu	<u>94(437) - Dějiny Česka a Slovenska</u>
	<u>0/9-053.2 - Literatura pro děti a mládež (naučná)</u>
MDT	<u>94(437)"1989"</u>
	<u>323</u>
	<u>328/329</u>
	<u>94(437)</u>
	<u>(0:82-96)</u>
	<u>(084.11)</u>
	<u>(0.053.6)</u>
Předm. hesla-angl.	* Velvet revolution (1989 : Czechoslovakia)
Předm. hesla-angl.	* Czechoslovakia -- society and politics -- 1989-1992 * Czechoslovakia -- politics and government -- 1989-1992 * Czechoslovakia -- history -- 1989-1992
Forma, žánr-angl.	* non-fiction * pictorial works * juvenile literature

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003266930&local_base=NKC

Lidské tělo v kostce / z anglického originálu Knowledge encyclopedia human body! ... přeložil David Kachlík. -- Vydání první. -- Praha : Knižní klub, 2018.

Předmět. heslo	<u>lidské tělo</u>
	📍 <u>biologie člověka</u>
Forma, žánr	* populárně-naučné publikace * obrazové publikace * publikace pro mládež
Skupina Konspektu	<u>611 - Anatomie člověka a srovnávací anatomie</u>
	<u>0/9-053.2 - Literatura pro děti a mládež (naučná)</u>
MDT	<u>611/612</u>
	<u>(0.062)</u>
	<u>(084.11)</u>
	<u>(0.053.6)</u>
Předm. hesla-angl.	* human body * human biology
Forma, žánr-angl.	* popular works * pictorial works * juvenile literature

Literatura pro nejmenší děti

Je určena dětem ve věku 0-3 let. V rámci Konspektového schématu se nečlení na beletrii a odbornou/naučnou literaturu, všem dokumentům tohoto typu je přiřazována jedna skupina Konspektu 821-93-053.4 - Literatura pro nejmenší děti.

Povinný formální deskriptor „publikace pro nejmenší děti“ se používá jako poslední.

Příklady frekventovaných FD:

leporela, říkadla, pohádky, příběhy, písňové texty, pexesa, puzzle, samolepky, omalovánky, autorské knihy, interaktivní mluvicí knihy, knihy se zvuky, taktilní knihy, prostorové publikace

Příklady

Kde je pan Kačer? / Ingela P. Arrhenius. -- První české vydání. -- Praha : Svojtka & Co., 2021	
Forma, žánr	* leporela * publikace pro nejmenší děti
Skupina Konspektu	821-93-053.4 - Literatura pro nejmenší děti
MDT	821-93-053.4
	(0.025.2)
Forma, žánr-angl.	* folding picture-books * publications for small children

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003352538&local_base=NKC

Dobrou noc, medvídku! : kniha s kouzelnou baterkou / Joshua George. -- První české vydání. -- Praha : Svojtka & Co., 2021.

Forma, žánr	* říkadla * leporela * publikace pro nejmenší děti
Skupina Konspektu	821-93-053.4 - Literatura pro nejmenší děti
MDT	821-93-053.4
	821-193
	(0.025.2)
	(0:82-193)
Forma, žánr-angl.	* children's poetry * folding picture-books * publications for small children

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003369729&local_base=NKC

Dopravné prostředky : moje první slova / ilustrácie Agnese Baruzzi. -- Ostrava : Bookmedia s.r.o., [2021], a

Předmět. heslo	dopravní prostředky
	slovní zásoba
Forma, žánr	* leporela * publikace pro nejmenší děti
Skupina Konspektu	821-93-053.4 - Literatura pro nejmenší děti
MDT	821-93-053.4
	629

	81'373
	(0.025.2)
Předm. hesla-angl.	* means of transportation * vocabulary
Forma, žánr-angl.	* folding picture-books * publications for small children

https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003366107&local_base=NKC

Zvířecí počítání : od jedné do deseti / Petr Horáček ; z anglického originálu Animal counting přeložila Lucie Hášová Truhelková. -- 1. vydání. -- V Praze : Albatros, 2020.

Předmět. heslo	zvířata
	počítání
Forma, žánr	* autorské knihy * publikace pro nejmenší děti
Skupina Konspektu	821-93-053.4 - Literatura pro nejmenší děti
MDT	592/599
	51-3
	821-93-053.4
	(0.027.6)74/77
Předm. hesla-angl.	* animals * counting
Forma, žánr-angl.	* authors' books * publications for small children

M. Balíková, květen 2022, pracovní verze